

Autisme en Hechting Stoornis

Een differentiaal- diagnostisch dilemma

Lex Stockmann
Sasja van den Heuvel

Autismespectrumstoornis

- De trias van Wing (1979):
 - Stoornissen in de socialisatie
 - Stoornissen in de verbale en non-verbale communicatie
 - Stoornissen in de imaginatie
- Bijkomende problemen:
 - Sensorische problemen
 - Motorische problemen
 - Verstandelijke Beperking

Reactieve hechtingsstoornis

- Problemen in de sociale interactie, vóór 5^e jaar
- Onvermogen om tot passende hechting te komen
- Gevolg van pathogene zorg

- Geremde type
- Ontremde type

Verschillende hechtingsstijlen

- Veilig
- Vermijdend (cortisol, ouders afwijzend, zakelijk)
- Afwerend (aanklampend, maximaliseren hechting, ouders inconsequent, onvoorspelbaar)
- Gedesorganiseerd (tegenstrijdige gedragingen, bevrozen, ouders laten kind schrikken, trauma)

(M. Ainsworth)

“50% van de ouders heeft al in het eerste levensjaar het gevoel dat er wat met hun kind aan de hand is”

- Brein is een zelforganiserend systeem
 - wat zich ontwikkelt in de context van een relatie met een ander (endorfine, dopamine)
- Vroege Sociaal-emotionele ervaringen beïnvloeden de rijping van biologische structuren
- Hechting beïnvloedt de rijping van de Rechter hemisfeer
- Rechter hemisfeer: verwerken van fysiologische en cognitieve componenten van emoties

Ontwikkeling in eerste jaar

- Primaire visuele cortex
- Affect-synchronie tussen moeder en kind
 - Dit faciliteert de informatieverwerking van het kind
 - Leidt tot regulatie van de arousal
 - Verzorger moet zijn eigen reflectief vermogen inzetten
- Rechter Amygdala

Feelings come first

Rechter Hemisfeer

- Analyseren van informatie uit het lichaam
- Begrijpen en reageren op lichamelijke stimuli
- Lichaam t.o.v. omgeving
- Zelf en Niet-zelf (zelfgevoel)
- Verwerken van gezichten die vertrouwd zijn
- Bakermat van empathie
- Betrokken bij Joint Attention

Linker Hemisfeer

- Groeispurt in tweede levensjaar
- Taal
- Dominantie vanaf 3 ½ jaar

Afstemming

- Winnicot (1930) invloed van omgeving op ontwikkeling
- Stern
- Goede afstemming geeft een vermogen om ervaringen te organiseren.
- Afstemming speelt een belangrijke rol in het adaptatievermogen
- Speelt een rol bij verbeelding
- Ieder ontwikkelingsniveau heeft verschillende taken en doelen

Oxytocine

- Verhoogd het kijken naar ogen in een gezicht
(Guastella 2009)
- Verhoogd wederzijds vertrouwen bij vrijwilligers
(Losgeld, 2005)

Overeenkomsten ASS & Hechting

- Sociale problemen
- Communicatieproblemen
- Emotionele problemen
- Gebrek aan spel
- Preoccupaties

(Rutter et al., J of Child Psychol.Psychiat., 1999 &2007)

Verschillen ASS & Hechtingsstoornis

- Rode vlaggen (trauma, verwaarlozing)
- Opvallende graad van soc. toenadering (M. Rutter)
- Opvallende spontaniteit en flexibiliteit in communicatie (M. Rutter)
- Preoccupaties met delen van voorwerpen
- Sensorische gevoeligheid (licht, geluid)

Hechtingstijl bij ASS

- Kinderen met ASS zijn in staat tot hechten aan verzorgingsfiguren
- Er is echter meer kans op een onveilige hechting
- ASS-kenmerken↑ kans onveilige hechting↑
- Mentale retardatie→kans op gedesorganiseerde hechting↑

(Naber et al., J Autism Dev Disorder(2007))

Vroege signalen ASS: 6-12 maanden

- Beperkte visuele aandacht voor sociale prikkels
- Geen/vertraagde reactie op stemgeluid/ naam
- Ontbreken sociale glimlach
- Vermijden oogcontact en aanrakingen
- Achterstand in fijne en grove motoriek
- Prikkelbaarheid
- Afwijkend omgaan met objecten

Vroege signalen ASS: 12-24 maanden

- Imitatieproblemen
- Gebrekkige joint attention
- Afwezigheid symbolisch spel
- Object manipulatie
- Repetitief gedrag
- Verbaal en non-verbaal gedrag
- Sociale gerichtheid

Nulmeting Samuel

Hoe onderscheid te maken tussen ASS en een hechtingsstoornis??

10/19/2009

Diagnostiek 0-4: eerste fase

- Intake gesprek (ouders + kind)
- FEAS (ouders + kind)
- Anamnese gesprek (ouder)
- Observatie dagopvang
- Niveau bepaling / ontwikkelingsprofiel
- Adviesgesprek met ouders

Functional Emotional Assessment Scale (FEAS)

- Geeft info over:
 - Het adaptieve vermogen van het kind
 - Afstemming van ouder op het kind
 - Ingang voor behandeling

Video Feas A.

Video Feas P.

Diagnostiek 0-4: tweede fase

- **Procesdiagnostiek (3 ouder-kind contacten)**

ontwikkeling van het kind optimaliseren door de interactie tussen ouders en kind te beïnvloeden Zoeken naar “Port of Entry” tbv latere interventies (M. Rexwinkel)

- **Ouderanamnese** (hechtingsgeschiedenis)
- **Consultatie kinderarts**
- **Thuisobservatie**

Waar let je op?

- Sensitiviteit van ouders en kind
- Afstemming van de ouder op het kind
- Representaties van ouders

Therapeut(r)

$r \leftrightarrow \text{kind} \leftrightarrow \text{ouder} \leftrightarrow r$

Moeder vraagt iets aan kind, kind reageert niet. Representatie moeder: "hij wil me niet"
Kind hoort vraag maar begrijpt het niet. Representatie kind: mijn moeder begrijpt me niet.

Video Lieke-Tim

Wat is een passende behandeling?

- Moet aansluiten bij de behoeften van kind en de ouders
- Gericht op vergroten van de sensitiviteit en afstemming ouders
- Gericht op vergoten vaardigheden van kind en ouder

Aangrijpen op dagelijkse leermomenten!

- Ontwikkelings- en gedragsinterventie
- Bij voorkeur starten :1-3 jaar
- Binnen de dagelijkse routine
- Ouders hebben de hoofdrol

Overzicht behandelvormen

- Vroege interventie (PILOT, M.Rexwinkel)
- Teacch
- ABA
- Pecs
- PRT
- Gezinstherapie
- Etc.

Vroege interventie

- Indicatie: Ouderfactoren spelen een rol bij de stagnatie in de ontwikkeling
- Frequentie: 1 tot 10 contacten
- Nabespreken van spelcontact, mbv video
- Doel: interactie beïnvloeden waardoor er een kans is dat er een betere afstemming van de ouder ontstaat waardoor het kind zich weer kan ontwikkelen.

Wat is het doel?

- Vergroten onderlinge afstemming en sensitiviteit
- Stagnatie hechtingsproces verhelpen
- Vergroten vaardigheden kind
- Vergroten pedagogische vaardigheden ouders

Video Samuel met moeder

Video Samuel met vader

Conclusie

- Hechting en ASS kunnen op elkaar lijken
- Let op: Pathogene zorgfactoren
- ASS geeft een verhoogd risico op hechtingsproblemen
- Let op de sensitiviteit ouders-kind
- Kies voor vroege behandeling

Tot slot

- Probeer verzanden in diagnostisch web te voorkomen
- Kies voor een praktische benadering; wat heeft dit kind nu nodig?

Hartelijk bedankt voor uw
aandacht!